

De lege suikerpot

Mara Simons (pseudoniem) is arts en werkte enkele maanden in Afrika.

beeld: Getty Images

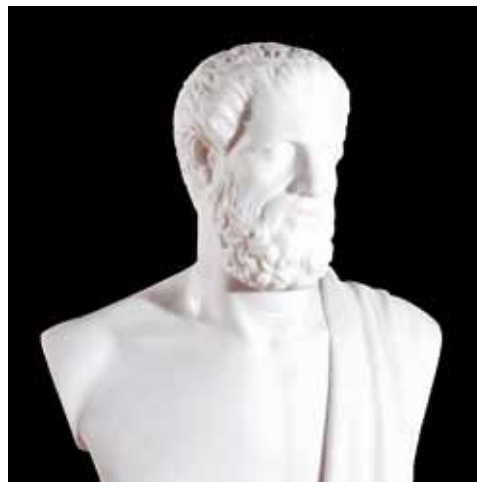
De suikerpot is leeg. Naast het witte potje staat een kan met thee, onaangeroerd. Want zonder suiker geen thee. En zonder thee geen overdracht. Al dagenlang zit ik om half vijf braaf te wachten op de overdracht, maar het zaaltje blijft leeg. De suiker is immers op. 'Als er geen suiker is, hebben de mensen geen reden om naar de overdracht te komen', verklaart een van de artsen. 'Kunnen we dan geen nieuwe suiker kopen?' 'Suiker is duur.' 'Als we nou allemaal twintig cent inleggen', zeg ik, 'dan hebben we morgen nieuwe suiker. En een overdracht.' 'Ik denk niet dat de mensen dat willen.' Ik kijk hem even aan. 'Oké, dan koop ik het wel', zeg ik dan. 'Je bent geweldig!' roept hij vol dankbaarheid uit. 'Dankjewel! God bless you!' En zo hebben we twee weken lang suiker. En een overdracht. En dan is de suiker weer op.

In 2009 publiceerde Dambisa Moyo haar boek *Dead Aid: why aid is not working and how there is a better way for Africa*. Hierin stelt zij, Zambiaanse econoom, opgeleid in de VS, dat juist de stroom van ontwikkelingshulp, donaties en

subsidies uit het westen de armoede in Afrika in stand houdt. Puur geld geven werkt niet. Regeringen hoeven geen verantwoording aan hun burgers af te leggen over waar hun belastinggeld heen gaat, want het is grotendeels

geen belastinggeld. Buiten het feit dat deze bijna onvoorwaardelijke donaties corruptie in de hand werken, stimuleren ze ook op geen enkele manier de ontwikkeling van eigen initiatief of verantwoordelijkheid, noch bij de regering, noch bij burgers. Onze suikerpot als symbool voor de ontwikkelingshulpproblematiek in Afrika, zou het? Waarom kocht de staf van het ziekenhuis zelf geen suiker? Het ging toch immers om hún ziekenhuis, hún overdracht en hún patiënten? Waarom wachtten zij zonder gêne tot de blanke Nederlander aanbood suiker te kopen?

'Denk jij dat ons land ooit volledig zonder ontwikkelingshulp kan?' Een paar dagen later zit ik in een overvol busje, naast een nette man in pak en een vrouw met twee kippen op schoot. Zijn vraag verrast me. 'Natuurlijk', wil ik zeggen, maar dan begin ik te twijfelen. We hobbelen

over een door Japanners geasfalteerde weg. Om de zoveel tijd staat er een bord langs de weg: *Sanitation project, Orphanage, HIV testing & counselling centre*, allemaal met de blauw-gele vlag van de Europese Unie erbij. Elk enigszins verzorgd gebouw in dit land lijkt door de EU onderhouden te worden. Het land lijkt compleet te bestaan uit ontwikkelingshulp en giften uit het westen. Wat als die stroom geld ophoudt? Ik dacht dat ik er misschien iets meer van zou begrijpen als ik zelf in Afrika was geweest. Ontwikkelingshulp, Unicef, geld doneren, vier dagen lang in een glazen huis niet eten, want dat doen ze in Afrika ook niet, het klinkt allemaal zo goed en zo logisch. Wij hebben te veel geld, en zij te weinig, dus geven wij wat van ons aan hen. Maar zo simpel is het blijkbaar niet.

Als ik nu, terug in Nederland, een warme douche neem, de tv aanzet, of op mijn telefoon mijn mail check, bedenk ik me hoe snel ik alweer gewend ben aan mijn luxe, Europese leventje. Schuldgevoel knaagt als ik langs de volle schappen van Albert Heijn loop, waar ze het hele jaar door mango's verkopen, terwijl die dingen helemaal niet in Nederland groeien. 'Betalen, doneren!', roept mijn geweten me op als ik denk aan ons dorpje waar alleen rijst en bananen te koop waren. Of het werkt? Ik vraag het me af. Maar het is wel de gemakkelijkste manier om je schuldgevoel af te kopen. Op welk gironummer mocht ik ook alweer storten?

**Donaties stimuleren
op geen enkele manier
het eigen initiatief**